

Variation via autonomi og visuelle medier

Elsebeth Dalmer

EA, Kolding Købmandsskole.

Ruth Flensted

Cand.mag., fagkonsulent i engelsk,
Kolding Købmandsskole.

Den pædagogiske debat er for tiden lige så broget som de parisiske mode-shows. Det vrimler med kludestykker som autonomi, ansvar for egen læring, sproglig viden og bevidsthed, differentiering, mediebevidsthed, informations-teknologi, multimedier ..... Dette giver sproglærere et hav af muligheder for at sammensætte deres eget kludeshow, men giver os også mange nålestik og et stort arbejdspress før showtime. Men sjovt er det trods alt at være med.

I det følgende giver vi eksempler på undervisningsforløb i engelsk med brug af varierede teksttyper, tekstgen-nemgange og medier.

Eksempel 1:

Emne: *World English - Awareness of the English Language.*

Målgruppe: 1. år af handelsgymnasiet.

Indholdsfortegnelse:

- *The Golden Age*
- *The English Language*
- *Listen: How to Be an Englishman*
- *World Standard English*
- *Other Englishes*
- *Modersmålet har engelsk syge*
- *Listen: What Did You Learn in School Today*
- *Slang*
- *US English*
- *Formal and informal words*
- *Watch: Whose English Is It?*

- *The Fight for English*
- *Engelsk på vej til at blive EU-sprog*
- *English is my best!*

Som det fremgår af indholdsfortegnelsen, indgår der i emnekredsen sagprosa-tekster om det engelske sprogs udbredelse, dets historiske udvikling, *the Englishes*, formel/ uformel sprogbrug mv., danske supplerings-tekster, som diskuteres på engelsk, lyttetekster, samt videooptagelser med eksempler på dialekter/ varianter af engelsk fra diverse TV-programmer. Materialet er samlet af læreren og indeholder opgaver, der lægger op til forskellige arbejdsformer: pararbejde, gruppe-diskussioner, klassediskussioner og individuelt arbejde i form af besvarelse af opgaver til lytte- og videomaterialet.

Til yderligere illustration af de forskellige former for engelsk afspilles og gennemgås sange fra de forskellige engelsksprogede områder fremskaffet af eleverne.

Emnet afsluttes med en paneldiskussion, hvor „tilhængere“ og „modstandere“ af engelsk som EU-sprog („eksperter“ fra DK, UK, GER, FR) er inviteret i „studiet“, og interviewes af „spørgelystne journalister“ (= den øvrige del af klassen).

Eksempel 2:

Emne: *Aspects of the USA*.

Målgruppe: 1. år af handelsgymnasiet.

Formålet med dette forløb er dels at lade eleverne styre så meget som muligt, dels at involvere dem i informationssøgningen.

Forløbet består af to runder. I løbet af første runde læses en række generelle tekster om USA, som giver eleverne en baggrundsviden. Materialet, der er samlet af læreren, består af sagprosa-tekster og sange, diverse USA-kort, samt dokumentarvideoer med opgaver.

Anden runde består af et autonomiforløb¹, hvor eleverne selvstændigt arbejder med et selvvalgt aspekt af det amerikanske samfund - enten individuelt eller gruppevis. Afrapportering er enten en skriftlig rapport, hvortil der stilles visse formaliakrav, eller en mundtlig fremlæggelse med anvendelse af av-midler (oftest en elevproduceret videooptagelse eller transparenter til overheadprojektor).

Alle elever afleverer dels en dagbog med beskrivelse af det selvstændige forløb samt de erfaringer (positive/negative), de har gjort under forløbet, dels en bibliografi. Bibliografien viser, at eleverne foruden skolens og byens bibliotek flittigt bruger CD-ROM (*Encarta*, *Time Magazine*, *Grolier's*, *Monarch Notes*, m.v.) og Internet i deres informations-søgning - dels på skolen, dels hjemme.

Formålet med ovennævnte forløb om USA er at give eleverne mulighed for at arbejde selvstændigt, tage ansvar for egen læring, træne i samarbejde, planlægge både hjemmearbejdet og lektionerne, at arbejde under pres (7 lektioner var afsat til udarbejdelse af rapport/manuskript. Kravet var: min. 6 sider engelsk materiale læst pr. elev og min. 2 maskinskrevne selvproducerede sider pr. elev) samt træning i informationssøgning.

Af elevernes dagbøger fremgår det, at de selv synes, de lærer meget af et sådant autonomiforløb. Foruden øget viden om det valgte aspekt nævner de som noget positivt selv at skulle planlægge, at skulle samarbejde meget tæt med en eller flere, at lære at arbejde under pres (både positivt og negativt) samt en fornemmelse af informations-søgningens velsignelser og forbandelser.

I forlængelse af forløbet læses en amerikansk roman/novelle. Den skriftlige hjemmeopgave består af en analyse og sammenligning af „*The Promised Land*“ af Bruce Springsteen og „*United States of America*“ af Donna Fargo.

I en tredje runde i en klasse, der endnu ikke var blevet trætte af emnet(!), blev yderligere 5 aspekter af det amerikanske samfund gennemgået på basis af lukkede og åbne tekstspørgsmål og opgaver (true-false/kryds og tværs/multiple choice) udarbejdet af eleverne selv i grupper, som også havde ansvaret for lektionernes forløb.

For at klargøre forskellen på åbne og lukkede spørgsmål for klassen, blev eleverne bedt om at udarbejde et bestemt antal lukkede og åbne spørgsmål til den første tekst, og de stillede derefter disse spørgsmål til læreren, som besvarede dem efter bedste evne.

Eksempel 3:

Emne: *Mennesket - herre over liv og død*.
Målgruppe: HG eller 1. år af handelsgymnasiet, men emnet kan tilpasses både højere og lavere niveauer.

Formålet med forløbet er at præsentere eleverne for vidt forskellige metoder til gennemgang af et emne og tvinge dem til gennem valg af metode at tage ansvaret for egen indlæring og på længere sigt styrke deres bevidsthed om, hvordan de hver især bedst tilegner sig et stofområde.

Hovedemnet kan inddeles i forskellige underemner, f.eks.: abortproblematik, eutanasi, selvmord, dødsstraf og kan med stort udbytte indgå i tværfaglige sammenhænge med andre fremmedsprog, dansk og samfundsfag. Af hensyn til overskueligheden omtales i det følgende udelukkende eksempler fra forløbet om dødsstraf (i USA).

Som fælles udgangspunkt havde klassen læst en tekst, der omhandler dødsstraf, set et indslag i en dansk TV-Aktuelt-udsendelse om emnet og set en video om, hvordan man i USA på forskellig vis eksekverer dødsstraffen.

I det efterfølgende kunne eleverne vælge mellem skriftlige og mundtlige opgavetyper formuleret af læreren, - de kunne selv formulere en opgave til det pågældende emne (skulle godkendes af læreren), - eller de kunne vælge en mere lærerstyret gennemgang af emnet. Herved blev opgaverne udpræget differentierede, og graden af selvstændighed i forløbene blev meget forskellig fra elev til elev.

I den lærerstyrede gennemgang indgik bl.a.:

1. Lille „selvtest“ med 13 kontrolspørgsmål til den læste tekst. Testresultatet skulle ikke meddeles læ-

- reren, men skulle give eleverne et fingerpeg om, hvorvidt de selv mente at være godt nok forberedt til gennemgangen på klassen.
2. Behandling af sproglige og indholdsmæssige problemer i teksten.
  3. Diskussion af tekstens indhold med inddragelse af de to videoer.
  4. Lille øvelse i selvstændig, mundtlig fremlæggelse ud fra selvtestens 13 punkter.
  5. Rollespil for / imod dødsstraf.
  6. Provokerende opgave fra læreren: Skriftlig indkaldelse som bødler (borgerligt ombud). Eleverne accepterer / nægter opgaven, sidstnævnte med begrundelse i kort skriftligt brev.
  7. Opsamling og evaluering.

Eksempler på skriftlige opgaver (nogle er formuleret af læreren, andre af eleverne):

1. *Du er journalist på et amerikansk ungdomsblad.*
Ud fra de oplysninger du får i den læste tekst, og med inddragelse af den viden du har fra de to videoer, skal du skrive en artikel for unge mennesker om den pågældende sag. Der må gerne indgå interviews i din artikel, men husk, at artiklens indhold skal stemme overens med oplysningerne i materialet, du har læst og set.
2. *Skriv et læserbrev til avisen, hvori du argumenterer for din holdning til dødsstraf, idet du knytter din argumentation til indholdet af teksten og de to videoer og også refererer herfra.*

3. *Lad den dødsdømte i teksten skrive et brev til sin mor, sin kæreste, sit barn, sin forsvarer, præsidenten eller en anden person. Brevets indhold skal stemme overens med oplysningerne i teksten.*
4. *Mere traditionelle skriftlige opgaver som udarbejdelse af personkarakteristikker og resuméer eller skriftlig besvarelse af spørgsmål til teksten.*

Eksempler på mundtlige opgaver (nogle er formuleret af læreren, andre af eleverne):

1. *Udarbejd et indslag i en nyhedsudsendelse angående dødsstraf.* I indslaget kan der forekomme interviews med nogle af personerne fra teksten og fra eksperter på området. Udsendelsen optages på video eller kassettebånd.
2. *Lav et rollespil/en paneldiskussion,* hvor forskellige personer diskuterer emnet dødsstraf. Der kan f.eks. indgå en præst, en socialrådgiver, en bøddel, en dødsdømt, et offer for den dødsdømtes forbrydelse, et familiemedlem til den dødsdømte, en betjent, en læge, en politiker eller andre. I diskussionen kan indgå elementer som f.eks. udtrykket „øje for øje, tand for tand“ - hvorfra stammer udtrykket, og hvordan harmonerer det med en kristen livsopfattelse? Forskellige begrundelser for, at samfundet skal straffe forbrydere (forhindre gentagelse af forbrydelsen, afskrække andre fra at begå samme forbrydelse, opnå hævn på offerets vegne).

I diskussionen skal I også inddrage teksten og de to videoer, og nogle af personerne i rollespillet kan evt. være personer herfra.

3. *Mere traditionelle mundtlige opgaver* som mundtlige referater og dramatiseringer af dele af teksten.

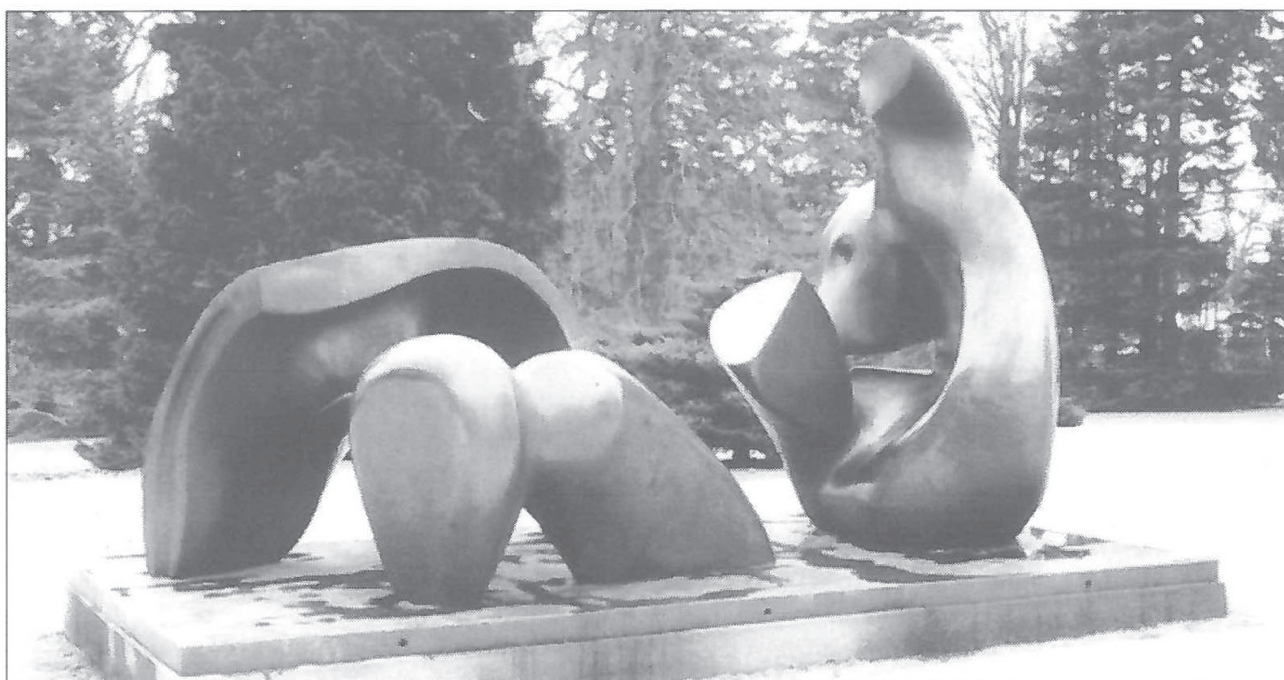
Det er vigtigt, at der gennemføres en grundig opfølgning på de enkelte opgaver. Erfaringsmæssigt giver den vidt forskellige opgavesammensætning en meget afvekslende og interessant efterfølgende opsamling på klassen. Nogle af de skriftlige eksempler kan gennemgås på transparent, oplæses og diskuteres eller udleveres til klassen i kopi til anvendelse ved repetition til eksamen. Fremlæggelsen af de mundtlige opgaver kan ske i form af rollespil, videoforevisning, afspilning af kassettebånd eller fremlæggelse under inddragelse af diverse præsentationsteknikker. Eleverne, der valgte den lærerstyrede gen-

nemgang, inddrages i de øvrige elevers fremlæggelse ved at sammenligne forløbet af diskussionerne på klassen med de ofte nye aspekter, der inddrages af de elever, der har arbejdet selvstændigt med emnet uden for klasseværelset.

I evalueringen af de enkelte opgaver skal eleverne opnå en klar fornemmelse af deres eget udbytte af den valgte arbejdsmetode med henblik på fremtidige valg af metoder, der kan sikre den bedst mulige indlæring.

Noter

1 Autonomi defineres i denne sammenhæng som: elevernes analyse af egne behov, styring af egen indlæring, bl.a. gennem valg af område, emne, metode, materialer, samt evaluering af egne resultater. Se: Råd og vink om engelsk. Niveau B og A på HHX. Undervisningsministeriet, Erhvervsskoleafdelingen. 1995. s. 9.

Fra Louisiana: Henry Moore: Three Piece Reclining Figure. 1974-75 (Foto: Elsebeth Rise)